

Nr 280.

Av herr Andersson i Rasjön m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 51, med förslag till värnpliktslag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 51 med förslag till värnpliktslag föreslås i § 18, att inskrivningsnämnden skall bestå av en regementsofficer som ordförande samt en läkare och en av vederbörande landsting eller i stad, som ej lyder under landsting, av stadsfullmäktige utsedd icke militär person. I jämförelse med nu gällande grunder för inskrivningsnämndens sammansättning innebär förslaget, dels att den lagfarne ledamoten samt en av de valda ledamöterna utgå, dels att rullföringsbefälhavaren, som nu tillhör nämnden, degraderas till biträdesställning, under det att läkaren från att vara biträde erhåller ledamotskap i nämnden. Den föreslagna anordningen, som motiveras av besparingsskäl, är densamma som återfanns i fjolårets regeringsproposition till värnpliktslag och som förordades av särskilda utskottet vid 1924 års riksdag.

I en inom utskottet av herr Rosén m. fl. avgiven reservation föreslogs emellertid en annorlunda beskaffad organisation av inskrivningsnämnden, gående ut på att densamma skulle bestå av rullföringsbefälhavaren som ordförande, en läkare och två av vederbörliga korporationer valda civila ledamöter. Med en sådan sammansättning förutsattes att kostnaderna för nämndens resor och sammanträden skulle ställa sig något lägre än efter det av utskottsmajoriteten förordade Kungl. Maj:ts förslag.

Då inskrivningsnämndernas arbete efter genomförandet av nu föreliggande förslag till försvarsväsendets omdaning säkerligen kommer att bli mera omfattande och framförallt av ömtåligare natur än hittills, är det givetvis av största vikt, att dessa nämnders sammansättning verkligen blir sådan, att de göras väl skickade för sina uppgifter och så att de kunna tillvinna sig de inskrivnings-skyldigas och allmänhetens förtroende. Ur dessa synpunkter hade det måhända, såsom försvarsrevisionen ock föreslagit, varit lämpligast att bibehålla nämnden vid sin nuvarande sammansättning. Då det emellertid nu gäller att i möjligaste mån nedbringa kostnaderna för försvarsväsendet, kan man ej heller lämna denna gren av detsamma helt obeskuren. Vid sådant förhållande bör alltså sökas en form för inskrivningsnämndens sammansättning, varigenom största besparing ernås utan äventyrande av ovan angivna önskemål.

Det synes oss därvid föga lämpligt och stående i mindre god överensstämmelse med tendensen i den föreslagna försvarsreformen att reducera antalet civila ledamöter i inskrivningsnämnden från tre till en och därigenom förändra förhållandet emellan det civila och det militära elementet i nämnden från tre mot två till en mot två; vi utgå nämligen från som självklart, att läkaren alltid blir en militärläkare. Särskilt med hänsyn till prövningen av de s. k. sociala frikallelse-skälen, som hädanefter torde komma att bli en av inskrivningsnämndernas viktigaste och i varje fall svåraste uppgifter, kan ett så starkt tillbakaträngande av det civila inflytandet i nämnden icke vara lyckligt. Vi hålla före att de båda av respektive landsting eller stadsfullmäktige utsedda ledamöterna böra bibehållas såsom varande bäst skickade att pröva de oftast praktiska och rent mänskliga hänsyn, som skola bli bestämmande för frikallelser av antydda skäl. Ur kostnadssynpunkt spelar dessas ledamotskap jämväl en mindre betydande roll, enär de i regel åtnjuta ersättning efter en lägre klass i gällande resereglemente än övriga i nämnden. Betydligt större besparing kan ernås genom att borttaga den ledamot, som ådrager statsverket de största kostnaderna, nämligen regementsofficeren, och ersätta denne i ordförandeskapet med rullföringsbefälhavaren. Denne sistnämnde torde på grund av sin verksamhet äga de allra bästa förutsättningar att fungera i nämnda ställning och han skall i alla händelser vara närvarande vid förrättningarna, åtföljd av sitt biträde. Även om åtskilliga av nu tjänstgörande rullföringsbefälhavare på grund av hög ålder skulle anses mindre lämpliga som ordförande i inskrivningsnämnd, så bör denna omständighet icke få hindra en reform i åsyftad riktning. I ovan åberopade reservation i 1924 års särskilda utskott förordades en föreskrift i vederbörliga författningar, att rullföringsbefälhavare skulle vara skyldig att avgå vid 65 års ålder, en anordning som vore så mycket lämpligare att genomföra nu som vid övergången till den föreslagna nya härordningen god tillgång på för ifrågavarande uppdrag väl kvalificerad övertalig personal kommer att uppstå.

Då vi ansluta oss till förslaget om borttagande av den lagfarne ledamoten, skulle inskrivningsnämnden vid ett bifall till vår motion alltså komma att bestå av rullföringsbefälhavaren som ordförande, en läkare och två valda civila ledamöter, en avvägning mellan de civila och de militära synpunkterna som synes oss i alla avseenden böra vara tillfredsställande. Antalet personer, som vid inskrivningsförrättningarna skola närvara och åtnjuta reseersättning, blir detsamma som vid ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, men kostnaden för det allmänna blir så mycket mindre som betingas av skillnaden mellan reseklasserna för regementsofficeren och den valda ledamoten.

På grund av ovan anförda få vi härmed föreslå,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 51 med förslag till värnpliktslag måtte besluta sådan ändring i § 18, att inskrivningsnämnd skall bestå av rullföringsbefälhavaren som ordförande samt tre ledamöter, nämligen en läkare och två inom området

boende icke militära personer, vilka väljas av landstinget eller i de fall som i lagen förutsättes av stadsfullmäktige i respektive städer.

Stockholm i mars 1925.

Gustaf Andersson
i Rasjön.

Eskils Hans Hansson
i Bäck.

Ernst Lundgren,
St. Mellösa.

P. Ödström.

Jones Erik Andersson
i Ovanmyra.
